

Konflikten på skolgården!

En vetenskaplig essä om konflikthantering utifrån en fritidslärares perspektiv

Av Eva Krusberg

Handledare Katji Lindberg

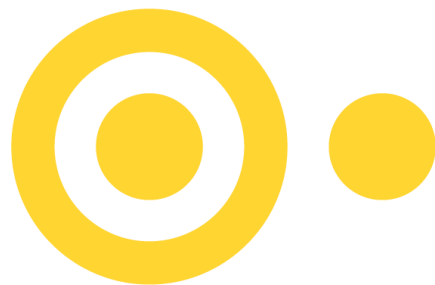
Södertörn högskola | Institutionen för kultur och lärande

Självständigt arbete 15 hp

Fritidspedagogik | Hötterminen 2020

Grundlärarutbildning med interkulturell profil, inriktning Fritidshem

Erfarenhetsbaserad 180 hp

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Title: The conflict in the schoolyard

Mentor: Katji Lindberg

Term: Autumn 2020

Abstract

This is a scientific essay where I investigate and reflect on issues that have to do with conflicts and conflict management in school. The essay is based on a personal experience and is written from my professional experience in order to provide a greater understanding of the complex collaboration between educators and guardians. How do we best inform guardians when something happens to their children during the school day? Is it at drop-off and pick-up or are there other good contact routes? Conflicts are something we encounter throughout life, in many different contexts. Then it is important to learn how to handle difficult situations. School and leisure center are a social environment where large groups of people interact and integrate with each other. What do the governing documents say about the cooperation between the school and the home?

My essay starts with a story about a self-experienced incident. It starts with a conflict in the schoolyard where the guardians afterwards needed to be informed about what happened to their child during the school day. The conversations with the guardians are completely different. One guardian is grateful for the information received about their child, while the other guardian directly assumes a defensive position. Why? How can we educators accommodate these "dissatisfied" guardians in a good way?

I will examine myself and my own reflections. In the analysis I make use of my practical wisdom that I have accumulated through the experience I have. What can I become better at in the execution of my practical professional competence in the field? The conflict management models I use to reflect on my dilemma are "Cohan's Conflict Pyramid" and "Mini Mediation" (Hakvoort & Friberg 2019).

Keywords:

Essay, Conflicts, Conflict Management, Guardians, Students, Practical knowledge

Sammanfattning

Titel: Konflikten på skolgården – En vetenskaplig essä om konflikthantering

Detta är en vetenskaplig essä där jag undersöker och reflekterar kring frågor som har med konflikter och konflikthantering att göra på skolan. Essän utgår från en egenupplevd situation och är skriven från min yrkeserfarenhet i syfte att ge en större förståelse för det komplexa samarbetet mellan pedagoger och vårdnadshavare. Hur informerar vi vårdnadshavare på bästa sätt när någonting hänt deras barn under skoldagen. Är det vid lämning och hämtning eller finns det andra bra kontaktvägar? Konflikter är något vi stöter på genom hela livet, i många olika sammanhang. Då är det viktigt att lärt sig hantera jobbiga situationer. Skola och fritidshem är en social miljö där stora grupper och människor samspelar och integrerar med varandra. Vad säger styrdokumentet om samarbetet mellan skola och hem?

Min uppsats börjar med en berättelse om en egenupplevd händelse. Den startar med en konflikt på skolgården där vårdnadshavarna efteråt behövde informeras om vad som hänt deras barn under skoldagen. Samtalen med vårdnadshavarna skiljer sig helt och hållet åt. Den ena vårdnadshavaren är tacksam för information hen får kring sitt barn, medan den andra vårdnadshavaren direkt intar en försvarsställning. Varför? Hur kan vi pedagoger tillmötesgå dessa ”missnöjda” vårdnadshavare på ett bra sätt?

Jag kommer att granska mig själv och mitt eget handlande. I analysen använder jag min praktiska klokhets som jag samlat på mig genom den erfarenhet jag har. Vad kan jag bli bättre på i utförandet av min praktiska yrkeskompetens inom området och vad innebär tyst kunskap i min yrkesutövning? Konflikthanteringsmodellerna jag använder för att reflektera kring mitt dilemma är ”Cohans konfliktpyramid” och ”Mini Medling” (Hakvoort & Friberg 2019).

Nyckelord:

Essä, Konflikter, Konflikthantering, Vårdnadshavare, Elever, Praktisk kunskap

Innehållsförteckning

<u>Abstract</u>	2
Keywords:.....	2
<u>Sammanfattning</u>	3
Nyckelord:.....	3
<u>Konflikten på skolgården</u>	6
Telefonsamtalet.....	9
<u>Egen Reflektion</u>	11
<u>Syfte och Frågeställning</u>	11
<u>Metod</u>	12
<u>Etiska överväganden</u>	13
<u>Vad säger Styrdokumentet och Läroplanen</u>	14
<u>Reflektion</u>	15
Reflektion med vårdnadshavarna	17
<u>Teoretiska perspektiv</u>	19
Vad är en konflikt?.....	19
Konflikthantering.....	20
<u>Cohens konfliktpyramid</u>	21
Första nivå.....	22
Andra nivå.....	22
Tredje nivå.....	22
Fjärde nivå.....	23
<u>ABC- Modellen</u>	24
<u>Praktisk kunskap/ klokhet</u>	26
<u>En bro mellan hem och skola</u>	28
<u>Förebygga konflikter</u>	29
<u>Slutdiskussion</u>	31
<u>Käll- och litteraturförteckning</u>	34

Konflikten på skolgården

Vi har precis ätit lunch och kommit ut på skolgården. Lunchrasten har varit igång en stund och det känns som de flesta eleverna har hittat någonting att roa sig med. Solen skiner och alla barn är ute. Skolgården ljuder av glada lekande barn och musiken är i full gång på stereon för de elever som tycker om att dansa. Självt står jag och bollar med några elever från både ettan, tvåan och trean. Leken är från början en spontanlek som vi under spelets gång utvecklar vidare till att vi ska få basketbollarna att studsas emellan oss. Basketbollen får endast studsas en eller två gånger innan nästa person måste ta upp bollen. Vi står runt i en ring och har flera basketbollar i rörelse samtidigt. Det viktigaste är att ingen basketboll får stanna upp. Vi skrattar, har kul och fler elever kommer och frågar ifall de får vara med för de ser och hör att vi har så roligt. Jag njuter och känner vilket bra arbete jag har, att få leka med glada barn.

Alla elever från förskoleverksamheten upp till femman har lunchrast samtidigt, så ljudnivån är hög ute på skolgården när eleverna springer omkring denna härliga sensommar. Det brukar vara så på lunchrasterna. Plötsligt får jag dock en magkänsla av att någonting inte stämmer. Jag tittar bakom mig och ser Jack och Liam som går i den klass jag arbetar i under skoldagen. Jack och Liam har tydligen hamnat i konflikt med varandra. Båda två är så arga och ilska att de bara skriker rakt ut, samtidigt som de drar varandra hårt i håret. Jag ser på håll att ingen av dem har en tanke på att släppa taget om den andras hår. Jag släpper basketbollen jag har i händerna och springer snabbt fram till Jack och Liam. Det första jag gör när jag kommer fram är att ta tag i deras händer som de håller hårt i håret på varandra, samtidigt som jag vänder ner deras armar och säger med tydlig röst:

- Vad håller ni på med? Detta är inte okej, nu får ni följa med in!

Både Liam och Jack storgråter högt men följer snällt med mig när jag börjar gå. Jag tror att de känner sig lite skrädda och rädda av händelsen. Förmodligen för att de har ont och att de blev överrumplade av att jag kom och avbröt dem så abrupt. Jag håller fortfarande ett stadigt tag i båda pojkarnas armar när vi går över skolgården mot vår ingång. Min tanke är att ta killarna till vårt kapprum, och hitta en lugn plats för att ta reda på vad som gjort att de hamnat i konflikt med varandra. Vi hinner bara komma in i kapprummet så ringer den stora

skolklockan att lunchrasten är slut. När som helst kommer alla andra elever i klassen komma inrusande i hallen för att ta sig till klassrummet och skoldagens sista lektion innan fritidsverksamheten tar över och startar. Jag känner att både Jack och Liam behöver lugna ner sig lite, innan vi ens försöker reda ut vad som gjorts att de hamnat i slagsmål med varandra. Jag placerar dem i varsin saccosäck som finns i klassrummet för att de ska få en lugn stund att sitta och fundera på vad som hände ute på rasten.

- När ni två lugnat ner er kommer vi att prata om vad som hänt. Är det okej?

Båda nickar lite skamsset till svar, accepterar vad jag säger och sitter snällt kvar, där jag placerat dem. Är det någonting jag vet av erfarenhet så är det bäst att låta alla parter i en konflikt få lite andrum innan man börjar prata om vad som hänt.

Liam har diagnosen autism och förstår inte alltid "leksignalerna" på rätt sätt. Jack är fullt medveten om detta och utnyttjar möjligen situationen lite då och då. Men det brukar han ha svårt att erkänna, för själv tycker han aldrig att han gör någonting fel. Jack är en pojke som har sin mamma lindad kring sitt lillfinger. Jag upplever mamman som överbeskyddande och misstänker att hon håller Jack hemma från skolan på felaktiga grunder, vilket lett till att han har alldeles för hög frånvaro. Jag har larmat om detta och skolan överväger att göra en orosanmälan. Jack är hennes lilla ögonsten och enligt henne gör han aldrig några fel. Jag har känslan av att han inte berättar hemma vad som händer och sker på skolan. Om han berättar något är det troligen endast vad alla andra gör, inte hur han själv agerat.

När alla andra elever glada kommer inrusande efter rasten, ställer jag mig strategiskt mitt i hallen för att finnas till hands för alla elever. Detta gör jag för att kunna ingripa och förebygga att fler konflikter eller missförstånd uppstår när det blir trångt i hallen då alla elever ska in samtidigt. Barn i den här åldern kan nämligen ha lite svårt att vänta på sin tur. Det är lätt hänt att man råkar putta till någon utan att det är med flit, medan den andra eleven lätt uppfattar att så är fallet, och då är ännu en konflikt igång. Att det finns vuxna i hallarna bland elever skapar trygghet och leder förhoppningsvis till att det blir mindre missförstånd mellan eleverna.

När alla elever kommit på plats i klassrummet för dagens sista lektion, vänder jag mig först till Jack och frågar honom vad som hände ute på rasten? Jack erkänner att han varit dum och retat Liam. Jag tror hans erkännande beror på stunden han fick innan vi började prata då han själv hann reflektera över situationen.

Jack berättar att de lekt kull och att Liam var den som var kullaren.

- När Liam kullade mig så skojade jag med Liam och sa: ”Det var inte giltigt, du måste kulla mig två gånger ifall det ska bli rätt.” Liam svarade ”OK” och fortsatte jaga, och när han kullade mig igen, då sa jag samma sak, att han måste kulla mig en tredje gång och sen blev det visst en fjärde gång... Det var då som Liam blev jättearg och skrek, samtidigt som han slog och puttade mig så jag ramlade. Han sa ””Din djävul, det är orättvist – jag vill inte vara med längre”.

Sen sprang han till parken utanför skolgården. Då sprang alla vi som var med på kull leken efter honom.

- Men varför kom du inte till någon vuxen och sa till, istället för att springa efter Liam? frågar jag.
- Det var för att säga förlåt och för att försöka få med Liam in på skolgården igen. Men det gick inte! Liam var jättearg och hade klättrat upp på taket, på den där höga lekställningen, där vi inte får vara, berättar Jack. Men efter ett tag klättrade han ner och sprang tillbaka till skolgården. Det var då vi började slåss och dra varandra i håret och det var då du kom och avbröt oss.
- Okej, men då upplevde Liam förmodligen det som att ni jagade honom, och förstod inte att du sprang efter för att du ville säga förlåt?
- Ja så kanske det är! Men han får i alla fall inte slå och sparka på mig eller skrika fula ord, då är det han som gör fel och inte jag, och när han sen började dra mig i håret, då gjorde jag likadant tillbaka.

(Min gissning är att det är den versionen som Jack skulle berätta för sin mamma, alltså endast vad Liam gjorde och inte vad han själv gjort som lett fram till konflikten, det vill säga att retas medvetet med Liam i leken).

Efter detta samtal med Jack pratar jag med Liam och förklarar vad Jack berättat. Liam håller med om vad som hänt. Liams autism gör att han alltid är och blir väldigt ångerfull när en konflikt eller något missförstånd har skett. Liam gråter och vill säga förlåt flera gånger om. Han vill gärna kramas så han vet att allt är okej igen. Jack och Liam är båda ångerfulla och båda väljer att säga förlåt till varandra. Så långt är allting bra och de blir vänner igen innan skoldagen är slut. Det är aldrig bra att gå hem från skolan och vara osams med någon.

Jag hinner nu få min egen rast innan fritidsverksamheten drar igång. På rasten tänker jag att jag måste informera Jack och Liams föräldrar om konflikten som uppstått och sedan hinna skriva en händelserapport. Jag skulle själv som förälder velat få denna information om det hade varit mitt barn som varit med om någonting sådant under sin skoldag. Jag vet att Liam alltid blir hämtad runt mellanmålet och tänker att där kommer jag hinna informera hans föräldrar om vad som skett. Liams föräldrar brukar alltid vara tacksamma för den information de får kring vad som hänt deras barn under dagen. När jag träffar dem senare på eftermiddagen tar de det bra och vi diskuterar tillsammans det som har hänt.

Fritids är nu i full gång och vi har hinderbana för alla elever ute på skolgården. Det är med andan i halsen jag skyndar mig upp till klassrummets telefon för att ringa Jacks mamma. Jag har en klump i magen inför samtalet och funderar på varför det känns så? Jag tror det kan bero på att Jacks mamma alltid tar sin sons parti oavsett vad som hänt. Jag ringer upp och känner att jag är stressad då jag vet att jag egentligen måste vara ute, eftersom vi är kort om folk på fritids.

Telefonsamtalet

Jacks mamma svarar och jag informerar henne om att Jack varit med om en konflikt i dag som urartade i slagsmål. Jag berättar att han erkänt att det var han som började reta den andra pojken när de lekte kull, och när jag såg dem drog båda varandra i håret så hårt att jag trodde håret skulle lossna på båda två.

Här går mamman i taket och verkar inte ha tagit in att jag informerat om att hennes son erkänt att han retat den andra pojken i leken. Hon menar att hennes barn inte gör så och undrar varför det inte var någon vuxen där och stoppade den andra pojken. Hon blir upprörd och säger att

hon ska gå vidare med det här. Hon vill göra en polisanmälan och hon vill veta den andra pojakens namn och vilka föräldrarna är. Det spelar ingen roll att jag informerar igen att allting är utrett och att de har sagt förlåt till varandra samt att det faktiskt var hennes son som först erkänt att han retats innan det blev närkontakt mellan dem. Hon hör bara att något barn har dragit hennes son i håret och att hennes son har blivit slagen. Hon säger att hon inte tycker att detta är okej och att personalen måste ha bättre uppsikt över barnen. ”

När vi har pratat en halvtimme lugnar hon ner sig och tar till sig att händelsen är utredd. Hon till och med tackar mig för att jag ringt och berättat om vad som hänt. Hon avslutar samtalet med att säga ”Tack för att du ringde och lova mig att du ringer igen om det händer något mer.” Jag svarar att det är självklart att jag gör det eftersom det är viktigt att föräldrarna vet vad som händer i skolan. Vi lägger på och jag är helt slut efter detta samtal men det kändes i alla fall som att jag nådde fram till mamman. Jag skyndar mig nu ner till fotbollsplanen där jag tillbringar arbetsdagens avslutande 20 minuter innan jag får gå hem.

Klockan närmar sig nu halv fem och jag går upp för att hämta min väska. Jag vill bara hem, för jag känner att den här dagen varit tuff och samtalet till Jacks mamma tog all energi ur mig. Precis när jag ska gå, kommer det fram en kollega som är ny på skolan och frågar mig:

- ”Visst arbetar du med tvåorna här på skolan?”

”Ja” svarar jag

- ”Bra, för jag har suttit i telefonen nu i 20 minuter och pratat med en mamma som är upprörd över att hennes son har blivit misshandlad idag på skolan. Han har blivit dragen i håret så hårt att han har fått äta Alvedon nu på eftermiddagen. Hon undrar varför vi inte ser hennes barn och stoppar när han blir misshandlad på detta sätt. Hon vill polisanmäla detta och undrar hur hon ska gå vidare med det här då ledningen på skolan inte svarade när hon ringde dem”

Då känner jag att jag bara vill gå hem. Mamman har alltså ringt till ledningen utan att få svar och sedan till telefonen på fritids. Hon måste ha ringt direkt efter att vi lagt på luren, hon kan inte ens ha hunnit prata med sin son om händelsen. Nu får det vara nog känner jag och förstår att det här problemet inte kommer ta slut här. Och mycket riktigt blir det också så mamman hör av sig igen och vill diskutera händelsen vidare med kuratorn på skolan.

Egen Reflektion

Det som var svårt i samtalet med Jacks vårdnadshavare var att jag utifrån tidigare kontakter med vårdnadshavare kände mig lite orolig över hur informationen skulle mottas och om vårdnadshavaren skulle bli upprörd och arg. Utöver detta befann jag mig i tidspress och i efterhand hade det kanske varit bättre om samtalet hade kunnat hanteras på annat sätt och utan tidspress. Kanske hade det varit bättre om vi kunnat ha ett samtal ansikte mot ansikte och att jag kunnat återkoppla på samma sätt som jag gjorde till Liams vårdnadshavare. Jack är en pojke jag tycker mycket om men jag är orolig över honom, min magkänsla säger att någonting inte stämmer hemma hos honom som jag inte riktigt kan ta på.

Syfte och Frågeställning

Syftet med denna essä är att få en fördjupad förståelse för det komplexa samarbetet mellan pedagoger och vårdnadshavare, i spåren av en konflikt som uppstått under dagen mellan eleverna. En del av konflikthanteringen består i att följa upp saken med elever och vårdnadshavare. Jag vill utforska och reflektera över vilka kunskaper en blivande fritidshemslärare/pedagog behöver för att kunna tillmötesgå vårdnadshavare på ett professionellt sätt. Finns det olika verktyg att ta till hjälp av när konflikter uppstår på skolan? Som pedagog vill man försöka göra allt och lite till för att vinna elever och vårdnadshavarnas förtroende. Finns det några strategier att tillgå som kan hjälpa oss att nå dit? Hur mycket ska en pedagog behöva förklara sig inför vårdnadshavare som uppenbart har ett bristande förtroende för skolan?

De frågeställningar jag vill utforska utifrån min berättelse och syfte är följande:

- Hur kan pedagoger på bästa sätt samarbeta och skapa relation till vårdnadshavare?
- Hur ser arbetet ut i skolan med att förebygga konflikter?

Syftet med essäformen är att jag vill undersöka min erfarenhet och min yrkesroll och samtidigt lära mig mer om olika handlingssituationer utifrån praktiska och teoretiska perspektiv och ta reda på vad en fritidshemslärares uppgifter och ansvar i detta är.

Metod

Denna text är en vetenskaplig essä. En essä där jag som författare vill och kommer föra en diskussion kring problemet/ dilemmat som jag skriver om. Texten kommer att skrivas i jagform, där jag själv är forskaren av det som undersöks. Jag kommer ha med egna åsikter och resonemang kring händelsen. Alsterdal menar att genom sitt essäskrivande använder man sig av egna kunskaper och erfarenheter, samtidigt som man lyfter sina tankar när man lyckas fånga en egenupplevd händelse i en berättelse om en svårbedömd situation (Alsterdal 2014, s.54).

Alsterdal skriver att en essäform är uppdelad i tre delar:

1. En berättelse om en svårbedömd egenupplevd handling / dilemmasituation
2. Egna tankar, reflektioner och frågor
3. Undersöka sitt dilemma med olika teoretiska perspektiv som förhåller sig till det egenupplevda (Alsterdal 2014, s 53).

Genom att använda mig av essäformen som en process vill jag själv lära mig mer om mitt dilemma och se problemet ur flera olika perspektiv. Jag vill arbeta fram olika synvinklar med hjälp av att forska och reflektera över mitt eget, elevernas och vårdnadshavarnas handlande i situationen som uppstod. Till hjälp kommer jag ha litteratur som handlar om ämnet och som vi använt oss av under utbildningens gång. Jag kommer också låna annat material som är intressant på biblioteket. Essäskrivandet är en lärprocess i sig, men det ska också leda till ett färdigt arbete som ska examineras. (Alsterdal 2014, s.53). Jag ser detta som ett bra sätt att tillgodogöra mig det jag lärt mig under min lärarutbildning på Södertörns högskola.

Författarna Runa Patel & Bo Davidsson skriver i sin bok *Forskningsmetodikens grunder* (2011) att ett forskningsarbete kan beskrivas som ett växelspel mellan att man först söker information och sedan läser litteratur som handlar om sitt dilemma. Det är då man finner rätt kunskap inom sitt problemområde och utvecklar sina kunskaper vidare (Patel & Davidsson 2011, s.61). Litteraturen ska först utgå från undersökningens syfte och sedan avgränsa och planera sökningen i ämnesområdet. Att skriva en essä på ett hermeneutiskt sätt är att man först ser på sitt dilemma ur olika perspektiv och synsätt att man tydliggör problemet efter en forskningsmetod. Detta behöver vara både på ett subjektivt, (personligt) och objektivt, (allsidigt och rättvist) sätt (Patel & Davidsson, 2011, s. 29).

Under mitt skrivande av essän kommer jag också granska vad läroplanen säger om värdegrunden och hur skola och hem kan samarbeta på bästa sätt. Jag tycker själv att mitt valda ämne är intressant och under arbetets gång kommer jag koppla olika teorier om konflikter och konflikthantering till min berättelse om en konflikt och hur den hanterades i den specifika situationen jag beskriver.

Etiska överväganden

Min essä handlar om en egenupplevd situation utifrån en konflikt som uppstod på min arbetsplats. Essän är skriven utifrån mina tankar och erfarenheter. Jag vill inte att någon ska råka illa ut eller ta illa upp med anledningen av det jag skriver i min essä därför har jag ändrat namn, ålder samt kön på personerna i min berättelse. Detta för att de personer som finns med inte ska kunna identifieras eller kännas igen. (Patel & Davidson 2011, s 63).

I litteraturen *Handbok för kvalitativa metoder* skriver Christian Eidevald (2015) att det inom all forskning är viktigt att handskas med personer och sammanhang med stor respekt och att avidentifiera personer och platser i beskrivningar hur man gör (Eidevald 2015, s. 118).

Vad säger Styrdokumentet och Läroplanen

Om jag först och främst ser till vad styrdokumentet har att säga ska

Skolan vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling och skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället (Lgr 11 11:9).

Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten ska fungera. Alla elever och alla som arbetar i skolan ska ha en bra utformad arbetsmiljö. Ett av Rektorns ansvarsområden är att:

- Kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan och hur
- Formerna för samarbete mellan skola och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ (Lgr 11, 2017, s. 19).

Information till vårdnadshavare från klasslärarna kommer genom veckobrev, föräldramöten och elevernas utvecklingssamtal, telefonsamtal och mejl. Lärarens ansvar är:

- Samarbeta med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling
- Hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet. (Lgr 11, 2017, s. 16).

Ett barns personliga tryggheten och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll att varje elev har rätt till utveckling, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter (Lgr 11, 2017, 2.4). Vi som arbetar i skolans värld fostrar elever och ibland ”föräldrar” om hur skolans normer och regler fungerar. Detta gör vi för att rätt förutsättningar skapar samarbete och trygghet för elever och vårdnadshavare. I läroplanen skola och hem 2.4 står det tydligt att det är skolans

och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande (Lgr 11, 2017. ss.11, 16).

Fritidshemmets uppdrag i relation till begreppet konflikt enligt Skolverket (2011) att utbildningen i skolan och på fritidshemmet ska främja de mänskliga rättigheter som ligger till grund för det svenska samhället. All personal som arbetar inom skolan ska betona varje människas egenvärde samt respekt för vår gemensamma miljö. Värden som skola och fritidshemmet ska förmedla till eleverna är människolivets okränkbarhet, alla människors lika värde, solidaritet med svaga och utsatta samt individens frihet och integritet. Varken elever eller personal ska utsättas för diskriminering eller annan kränkande behandling. Detta ska aktivt motverkas genom kunskap, öppen diskussion och andra insatser (Skolverket 2014). Personalen behöver vara uppmärksamma på om det förekommer olika former av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling i verksamheten. I dessa fall är det nödvändigt att personalen vidtar åtgärder för att förebygga och motverka detta. (Skolverket 2014). En utbildad och erfaren personal har goda förutsättningar att arbeta med samspelet och relationer i en barngrupp genom att möta, stödja, stimulera och utmana de barn som finns i en barngrupp.

Reflektion

Båda pojkarna behöver lugna ner sig innan vi ens försöker börja reda ut vad som gjort att de hamnat i konflikt med varandra, så jag placerar dem i varsin saccosäck som finns i klassrummet.

- ”När ni två lugnat ner er kommer vi prata om vad som hänt ute på rasten, okej?”

Båda accepterar vad jag säger och sitter snällt kvar där jag placerat dem. Utifrån egen erfarenhet är min bedömning att det kan vara bättre att komma ner i varv, ta några djupa andetag, få ner pulsen och därmed hinna tänka igenom vad var det som hände innan man börjar diskutera och reda ut konflikten. Annars är det lätt att man direkt intar en försvarsställning och konflikten förblir låst och går inte att reda ut. Jag tycker själv att detta är ett av de bättre sätten att arbeta på, i alla fall när en större konflikt skett där en kartläggning behöver göras för att reda ut vad som hänt. Eleverna hinner komma ner i varv och

förhoppningsvis är de inte längre i affekt. Alla inblandade parter hinner samla ihop sig, få lite andrum och en kort stund att reflektera över vad som hänt.

”Ett barn som är upprört är det bra att bara lyssna på vad barnet uttrycker och försöka förstå. Det är ingen idé att säga emot, försöka förklara, tjata, böna eller hota i stunden. Vänta tills barnet har lugnat sig med att tala om hur du tänker”
(Rädda barnen 2017, s. 22).

Positivt med detta arbetssätt är att alla inblandade parter blir mer mottagliga för att återberätta sin version av händelsen och även lyssna bättre på vad sin kamrat berättar om hur denne upplevde situationen. Om en person fortfarande är i affekt, är den personen inte nåbar, och kan att vare sig ta emot ett förlåt eller säga förlåt och också mena det.

”Det viktigaste är att du försöker behålla ditt eget lugn. Barn har stor förmåga att lyssna in vad vuxna omkring dem känner. Är du upprörd, spänd och skriker, så skriker barnet ofta tillbaka. Man brukar säga att känslor smittar, så vill du att barnet ska behålla lugnet behöver du vara lugn själv. Det är förstås lättare sagt än gjort. Det som kan behövas är att ta ett djupt andetag och gå ifrån en stund. Berätta i så fall för barnet att du går ifrån för att lugna dig” (Rädda Barnen 2017, s. 22).

Arbetsättet jag tillämpade med Jack och Liam kallas ”Minimedling i skolan”. Det är en arbetsform som jag tycker är bra att använda när man behöver hjälpa elever att reda ut en större konflikt som uppstått. Minimedling är en metod jag arbetat tidigare med på andra skolor. Jag tycker det är en bra arbetsform och en metod som fungerar. Eleverna får själva berätta för varandra hur de upplevde konflikten. De får inte avbryta varandra utan måste först lyssna klart på vad sin kamrat berättar och hur den upplevde konflikten innan de själva får berätta sin version av händelsen. Hejlskov menar att en pedagog behöver olika kunskaper, verktyg och metoder för att hjälpa elever som hamnat i konflikt. Kartläggning är bara ett verktyg av många. En kartläggning är ett förhållandevis enkelt sätt att få reda på orsaken om och bakgrunden till vad som startade konflikten, eller vad det är som gör att det inte fungerar mellan två parter (Hejlskov & Sjölund 2019, s. 18). Det var på det sättet Jack och Liam fick göra att först berätta om sina upplevelser av deras konflikt samtidigt som jag skrev ner

händelsen för att sedan lyssna på varandra. På det visset fick alla en tydligare bild av konflikten. Hakvoort (2019) menar att fördelarna med kartläggning är att eleverna får lufta sina tankar och erkänna irrationella rädslor som eleverna kan känna vid konflikter. Att man misslyckas, blir avisad, icke omtyckt, gör fel, känna otrygghet i relationer, blir stressad blir ensam, blir bedömd och kritiserad, blir hunsad, tvingad att göra tråkiga saker, etcetera. Listan är lång med vad som kan hända inuti eleverna om man inte hjälper dem att reda ut sina konflikter. Enda nackdelen som jag ser med minimedling är att det är tidskrävande. Man har ofta en barngrupp som väntar på att lektionen eller aktiviteter ska starta. Metodens resultat visar dock att det är värt den tiden. Av erfarenhet vet jag att eleverna lär sig massor på att minimedla, bland annat att förstå hur deras kamrat tänker och känner, lära sig sätta ord på sin egen upplevelse, få en förståelse för att man kan uppleva en konflikt/händelse på olika sätt samt att alla människor är olika och har olika behov. För Jack, Liam och mig blev resultatet lyckat för efter samtalet samarbetade de ihop sista stunden inne på lektionen. ”Mini-medling” finns i flera olika former, på en skola där jag arbetade tidigare kallade vi det för Tumlarmodellen.

Reflektion med vårdnadshavarna

När jag informerade elevernas vårdnadshavare om att deras barn varit med om en konflikt på skolan, blev min tanke efteråt: Varför reagerade vårdnadshavarna så olika? Jag har arbetat snart 20 år på fritidshem, så min erfarenhet och ”ryggsäck” är stor av olika slags bemötanden genom åren, både med barn och vårdnadshavare. Varför är den ena vårdnadshavaren så tacksam för informationen den får medan den andra vårdnadshavaren direkt intar en försvarsställning? När jag själv reflekterat över samtalen med vårdnadshavarna kan jag bara konstatera hur olika samtalen är. Skolan och vårdnadshavarna har ett gemensamt ansvar för elevens skolgång och det måste vara ömsesidigt. Alla människor måste mötas med respekt för att få ett framgångsrikt resultat och det måste gälla för både elever, pedagoger och vårdnadshavare.

”*Vårdnadshavare ett*” är alltid tacksam för den information de får om vad som hänt och skett deras barn under dagen.

”Vårdnadshavare två” diskuterar och vänder och vrider på allt jag berättar. Samtalet slutar med att hon är tacksam att jag ringt. Men ändå, precis efter vårt samtal avslutat, ringer hon direkt vidare till skolledning och till annan fritidspersonal. Min upplevelse är att hon förvränger informationen hon fått om vad som hänt och att det är hennes son som blivit utsatt och inte tvärtom. Varför kan jag inte riktigt släppa denna händelse? Kan det vara att mamman överreagerar för att dölja någonting annat? Hade jag kunnat göra på något annat sätt för att informera mamman om händelsen. Mejlat och ställt frågan om vi kunde träffas dagen efter på morgonen innan skolan statade eller bett en kollega ringa. Men jag vet faktiskt inte så här i efterhand om det heller hade blivit bättre. Eller är det mig som pedagog hon inte litar på, fast hon uttryckt sig tidigare att hon har förtroende för mig. Det här skapade en konflikt mellan mig själv och denna vårdnadshavare. Jag vet att mamma är speciell eftersom jag har arbetat med hennes son i snart två år. Redan innan samtalet hade jag en magkänsla som sa mig att någonting kunde gå fel. Jag har all respekt för att man vill få mer information och gå vidare och ta reda på mer om vad som händer sitt barn i skolan, men jag har nog aldrig varit med om att man vänder på hela händelsen till att det bara är det egna barnet som blivit utsatt. Det jag däremot tar med mig till nästa gång är att jag själv inte ska ringa när jag är lite uppstressad.

I läroplanen under skola och hem 2.4 står det ”att skolans och vårdnadshavarna gemensamma ansvar för elevens skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande” (Lgr 11, 2017, s.16). Då kvarstår min fråga, hur ska vi som lärare agera när samarbetet inte fungerar? Hur mycket ska vi behöva vända och vrida på oss för att nå fram med vårt budskap?

I artikeln *Mellan försiktighetsprinciper och kreativitetsmod - Lärarens arbete som balansakt i risk och granskningssamhället* för man en diskussion kring möjligheter och vikten av att ha balans mellan utveckling, kunskap och krav på trygghet i skolan. Hur lärandet och utveckling ses som ett uppdrag, att man vågar pröva sig fram och ändå tänka nytt, om vad som krävs i olika situationer. Denna artikel kan användas i diskussionen om hur man kan sätta lärarrollen i relation till föräldrarollen. Vad får en lärare göra? Är det okej att fysiskt stoppa ett barn? Hur mycket får vårdnadshavarna ifrågasätta lärarens kompetens? Var går gränsen för kränkning? (Lindqvist & Nordäng 2011 s.187). Metoden kallas ”kreativitetsmod” och betyder att man

använder sig av professionella överväganden för att kunna hantera sitt uppdrag och skapa en trygghet för eleverna i skolan. Det här behöver skolorna alltid ha en uppdaterad dialog om i. Hakvoort & Friberg (2019) menar att för:

”att kunna hantera konflikter på ett konstruktivt sätt behöver skolpersonal teoretiska och praktiska kunskaper om konflikter orsaker och förlopp samt om olika sätt att hantera konflikter så att de inte eskalerar” (Skolverket).

I konflikten med pojkarna använde jag mig av kreativitetsmod då jag tog dem åt sidan och hade samtal med dem genom minimedling. Detta var ett professionellt övervägande jag gjorde för att på bästa sätt reda ut konflikten. Likaså anser jag att jag använde mig av kreativitetsmod i samtalen med vårdnadshavarna. Trots det var Jacks mamma inte mottaglig för informationen jag gav.

Teoretiska perspektiv

Vad är en konflikt?

Min berättelse i denna essä startar med en konflikt mellan två pojkar som gör att vårdnadshavarna behöver kontaktas. Då kan man ställa sig frågan om vad begreppet konflikt betyder? I svenska akademins ordbok (SAOB) står det ”att en konflikt handlar om ett förhållande av motsättning och strid mellan människor, stater, åsikter, intressen, tankar och olika begrepp. Just ordet konflikt kommer från det latinska ordet conflictus som betyder sammanstötning, att kollidera eller råka i strid”. Robert Thornberg skriver att ”konflikter kan existera såväl inom en människa som mellan personer, grupper, organisationer eller stater”. (Thornberg, 2013). Hakvoort å sin sida skriver och hävdar att konflikter är någonting livsnödvändigt för människans utveckling. Det är i konflikter vi utvecklas som människor och får mer kunskap om oss själva och om andra. Det negativa är att konflikter kan väcka många känslor som ledsamhet, ilska och smärta som kan vara farlig att bära inom sig (Hakvoort 2015, s. 34).

Konflikthantering

Konflikthantering innehåller två olika begrepp. Det ena är konflikt och det andra är hantering. Konflikt är alltså ”ett förhållande av motsättning och strid” enligt stycket ovan. Hantering är att hitta en lösning. Alla konflikter går inte att lösa men alla konflikter går att hantera och en konflikt påverkar hur vi väljer att agera när vi vill hantera den. Det kräver och behövs kunskap, analys och träning (Hakvoort, 2019.s 35). På Skolverkets hemsida kan vi läsa att:

”Skolornas konflikthantering handlar ofta om ett förebyggande arbete och ordningsregler. Trots detta uppstår ständigt nya konflikter och tidigare konflikter trappas upp till nya nivåer. Genom att skapa förutsättningar för förhandling och medling mellan parterna kan skolan bli bättre på att förhindra att konflikterna förvärras” (Skolverket).

Alla konflikter går inte att lösa och det är inte förbjudet med konflikter men det är extremt viktigt att elever i dessa situationer får den hjälp de behöver. Vi pedagoger behöver såväl utbildning och erfarenhet som konkreta verktyg och metoder som kan hjälpa oss att bistå eleverna i att komma vidare och lösa uppkomna konflikter. Med min kunskap från utbildningen till fritidsledare på Lillsveds idrottsfolkohögskola och min långa erfarenhet ifrån arbete med elever både på sommarkoloni, fritidsgårdar och skolverksamhet hjälpte mig i den ovan beskrivna konflikten. Tack vare den erfarenheten hade jag kunskaper om metoder och verktyg att låta Jack och Liam få egen tid så att de blev lyssnade och sedda lite extra och på det sättet blev de också vänner igen. Andra bra förebyggande övningar kan vara att träna på samarbetsövningar och diskussioner eller arbeta med smågrupper till exempel tjej och killgrupper, Våga vara och Charlie och det dagliga arbetet med värdegrundsarbete. Det jag själv behöver få mer kunskaper om är lära mig mer om och få fler verktyg om är hur jag skulle ha gjort med mamman. Så här i efterhand skulle jag väntat med att ringa till henne till en lugnare situation eller delegerat och låtit en kollega ringa istället.

Det är viktigt att en dialog hålls levande om hur vi pedagoger ska kunna hantera konflikthantering i olika situationer. För vad får en lärare göra? Vilka beteenden är inte acceptabla? När är en konflikt så våldsam att den måste stoppas? Hur kan den stoppas? Lärare behöver veta vilka befogenheter de har beträffande att sära på våldsamma elever utan att riskera att bli anmälda. Lärare och vuxna i och runt skolan, liksom eleverna själva, behöver följaktligen kunskaper och verktyg för att kunna hantera sådana situationer (Hakvoort 2015, s.

40). På en skola är det rektorns ansvar att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 11, 2017 s.19)

Cohens konfliktpyramid

Richard Cohens är grundaren för en av de äldsta organisationerna i världen som ägnar sig åt skolbaserad medling. Han beskriver en pyramid att den består av fyra olika nivåer. Pyramiden ger ett övergripande perspektiv på ett arbete med konflikter och konflikthantering. En av Cohens grundläggande målsättningar är att man använder och tar hänsyn till alla fyra nivåer, *förebygga, hantering, hjälp, och stopp* för att få bästa resultat. Alla nivåer är lika viktiga och ingen nivå kan eller får hoppas över. Cohen benämner inte uttryckligen konfliktpyramiden som en teori, men eftersom den ger ett allmänt djup med arbetet med konflikter och konflikthantering fungerar den mycket bra som en tankemässig arbetsmodell (Hakvoort 2015, s. 38).

Första nivån är en förebyggande nivå som kallas ”konflikter som aldrig uppkommer” där skolmiljön förebygger och arbetar stöttande med olika insatser. Skolan arbetar kontinuerligt med värdegrundsarbete, för diskussioner om moral, etik, elevernas gruppdynamik, deras självkänsla och empati för varandra, deras sociala medvetenhet om alla människor lika värde och att alla har olika behov. Skolan arbetar dagligen med att utveckla sociala relationer och social kompetens med olika kommunikationsmedel och effektivt ledarskap (Hakvoort 2015, s. 39).

Andra nivån handlar om konflikter som löses genom förhandling och hantering. Här utforskar man konflikten med hjälp av en stöttande skolmiljö. Det är skolans ansvar att skapa rätt förutsättningar för parterna så att konfliktprocessen kan lösas eller så att man kan hantera konflikter på ett positivt sätt. Elever och vuxna på skolan behöver kontinuerligt ges utbildning och förses med verktyg när konflikter uppstår (Hakvoort 2015, s. 40). Ett bra sätt är att genom fortbildning utbildas vidare i exempelvis ”konflikthantering i skolan” och att skolan fortlöpande arbetar med värdegrunden i det dagliga arbetet med eleverna i skolan och på fritidshemmet.

Tredje nivån beskriver konflikter som ”mini – medlar”. Här kan en neutral tredje part hjälpa parterna i konflikten att på nytt uppta och diskutera konflikten så de inblandade får kontakt med varandra igen. Den tredje parten ska finnas till och hjälpa utan att lägga sig i processen. Den tredje partens intresse ligger i att parterna ska börja kommunicera igen och hitta en bra lösning, så att de inblandade ska kunna bli sams igen eller i alla fall känna att de fått säga sin mening om händelsen så att inte konflikten fortsätter och eskalerar. En medlare kan vara en vuxen men även en kamrat (Hakvoort 2015, s. 40). Är det en kamrat som är medlare kan det vara bra att det finns med en vuxen i bakgrunden som stöd och vägledning. Detta är en bra träning för eleverna i att lära sig att lösa sina egna konflikter. Det var på den här nivån jag arbetade med att lösa konflikten mellan Jack och Liam med ”minimedling”, där jag var medlaren mellan dem.

Fjärde nivån kallas STOPP nivån. Här blir inte konflikten löst utan ett oönskat och förbjudet beteende måste direkt stoppas och parterna behöver skiljas åt utan att en överenskommelse finns. Det är när ett våldsamt och extremt beteende uppstått och eleven/ eleverna måste tas bort omgående ifrån situationen innan de skadar sig själva eller andra i sin omgivning. När eleven lugnat ner sig handlar den här nivån om att diskutera och påminna eleven om de regler man kommit överens om. Fokus ligger på elevens uppförande vad som är rätt eller fel. De vuxna i skolan behöver kunna förklara och diskutera med eleverna vad som är tillåtet och vad som är förbjudet i skolan, hur regler skapas, påminna om vad de kom överens om, vilka regler och gränser samt etiska och moraliska riktlinjer som finns i skolan. Våldsamt och extremt aggressivt beteende måste stoppas direkt (Hakvoort 2015, s. 40).

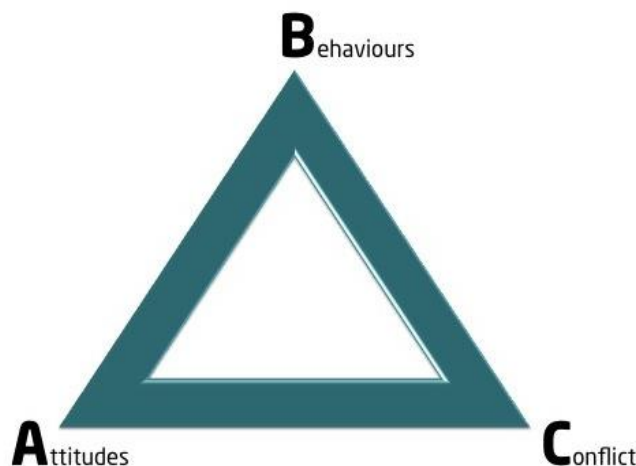
Jag anser och upplever att det tyvärr finns för många konflikter på nivå fyra i skolan som förblir uppklarade. Minimedling behövs, men tiden finns inte alltid och det blir eleverna som får lida. Locket läggs på och konflikterna finns kvar i ”ryggsäcken” på eleverna. På det viset blir ryggsäcken av upplevda misslyckanden bara större och större för vissa elever att bära omkring på. Deras självkänsla påverkas negativt och det kan de tyvärr få leva med hela livet ut.

Minimedling är ett viktigt redskap som vi pedagoger använder oss av för att hjälpa eleverna att reda ut konflikter som uppstår, och de slipper ta med sig problemen hem. Jag hjälpte Jack och Liam med att kartlägga deras konflikt samtidigt fick de förklara för varandra hur de båda kände i situationen. Här skapades en förståelse för kamraten och att det fanns två sidor av konflikten samt hur olika de hade upplevt situationen ute på skolgården. Medling är en konflikthanteringsmodell som fungerar och är bra att använda sig av i skolan. Medlaren ställer frågor till parterna och hjälper dem att uttrycka sina känslor och behov där i stunden, Det är viktigt att medlaren endast finns där som stöd och inte tar över för mycket i utredningen utan det är eleverna själva som har ansvaret för konflikten Hejskov (2011).

ABC- Modellen

ABC- modellen är en annan modell som finns i litteraturen *Konflikthantering* där Birgitta Friberg skriver om Johan Galtung som är grundare till ABC- modellen. Det är en triangel som förklarar och ger insikter om vilka faktorer man kan behöva ta ställning till för att förstå konfliktens mening. Med hjälp av modellens olika hörn beskriver den i vilken riktning konflikten har utvecklats. Varje hörn separeras i en konflikt och sidorna synliggör olika synvinklar av konflikten. Utifrån Galtung (1996) fungerar ABC- modell med de tre hörnen som en första insyn i konflikten och ger en överblick av konflikten. Modellen gör att man kan få en bättre förståelse för hur man ska hantera konflikten på ett snabbare och mer framgångsrikt sätt (Friberg, 2011, s.60).

Nedan visas triangeln och en presentation av de tre hörnen som ingår i triangeln (Friberg, 2011, s.60).

A- hörnet står för känslor, attityder och rädslor samt de fiendebilder som förvärrar hanteringen vid en konfliktsituation. Laddade och mycket känslofulla konflikter har en stor tyngdpunkt i detta hörn men de kan däremot vara osynliga för människor runtomkring och till och med osynlig för motparten (Friberg, 2011, s.61).

B- hörnet står för beteendet, vad som sägs och hur parterna behandlar varandra med ord. Det kan vara kränkande kommentarer och utfrysning som också kan leda till våld. Om det går så långt att det blir våldsamt beteende används istället förkortningen BV under B-hörnet för att markera att just våldsamt beteende ligger bakom konflikten (Friberg, 2011, s.61).

C- hörnet står för konfliktinnehållet (Conflict), och själva sakfrågan i konflikten. Dessa sakfrågor kan bestå i att parterna har olika åsikter, värderingar eller att man har olika intressen (Friberg, 2011).

Friberg (2011) hävdar att en konflikt vanligtvis startar i C och går vidare till A och till slut till B. Alla hörn kan vara involverade samtidigt men det stora konfliktproblemet ligger alltid i något av dessa triangelhörn (Friberg, 2011, s.61).

Denna modell är bra om man mer arbetar mot en elev i taget för att först försöka reda ut vad som hänt. Om jag skulle koppla denna modell till konflikten mellan Jack och Liam så förklarar ABC- modellen med att A står för den som är den aktiva till att starta konflikten alltså att Jack retade Liam som inte riktigt förstod leksignalerna i leken. B är beteende som också här är Jack i det här fallet. När han retas med Liam och ändrar reglerna i leken flera gånger till sin egen fördel. På det sättet triggas aktiveraren Jack beteendet att Liam blir arg så att en konflikt uppstår. C Konflikten bryter ut.

På detta sätt kartlägger man och samtidigt gör en analys av händelsen. Det blir tydligt var konflikten startade och vad som triggade igång beteendet hos Jack och Liam. Här får man en förståelse varför det blev som det blev och konsekvensen av konflikten. Denna modell kan vara lättare att använda sig av om man sitter med endast med en elev i taget och då förklara för eleven så att hen kan se sitt eget beteende i händelsen och sedan hjälpa till med att förklara hur man kan arbeta på att förändra hens beteende så det inte händer igen.

Praktisk kunskap/ klokhet

Den praktiska klokheten är en kunskapsform som behövs när man arbetar med människor. Den behövs i arbetet där vi dagligen ställs inför att utföra olika handlingar gentemot och tillsammans med medmänniskor. Den praktiska klokheten är en kunskap som i grunden syftar till människans välbefinnande och finns i alla zoner där människan lever och verkar (Svenaeus 2009, s.12).

Den grekiska filosofen Aristoteles menar att det finns tre olika former av kunskap den teoretiska - vetenskapliga (episteme), praktisk - produktiva (techne) och politisk - etiska (fronesis). Kunskapsformerna kan inte separeras från varandra utan alla behövs i ett sammanhang och i en handling (Heder 2009, s. 284). Fronesis är grundat på erfarenhet och den utvecklade förmågan att välja hur man ska handla för att nå ett önskat och godtagbart resultat. Techne utgör valet och det ändamålsenliga bruket av lämpliga instrument. I retoriska sammanhang innebär fronesis att välja det som ska sägas och techne innebär skicklighet att välja och använda språket. Det är bra egenskaper som kompletterar varandra (Heder 2009, s. 284). I mitt samtal med mamman så tolkar jag fronesis som timing i samtalet. Ringde jag henne för tidigt? Borde jag ha väntat? Kanske var hon stressad och upptaget av annat vilket gjorde att hon reagerade kraftigare på min information än vad hon annars skulle gjort.

Idéhistoriken Bernt Gustavsson (2002) beskriver att praktisk kunskap består av den egna förmågan att konkret kunna möta människor i olika situationer med både fantasi och lyhördhet. Men hur får man praktisk klokhet? Jo, klokheten i sig får man genom livet, det vill säga den egna livserfarenheten. Det är viktigt att man tar tid till sig själv att reflektera över sina erfarenheter innan man startar en diskussion med sin omgivning och delar med sig. Då gynnar det både en själv och ens omgivning (Gustavsson 2002, s. 31). Om jag relaterar detta till mitt samtal med vårdnadshavarna så tänker jag att jag skulle kunna delegera samtalet till en annan kollega nästa gång jag känner mig stressad i en situation, och be kollegan att ringa istället.

Utifrån min egen livserfarenhet använder jag mig av praktisk klokhet via min förmåga att konkret möta människor i olika situationer. Detta gör jag ibland medvetet och ibland omedvetet. Alsterdal (2014) menar att praktisk kunskap är ett kunnande som gör att vi handlar klokt och på det sätt som en situation kräver. Det är först efter en handling som det visar sig om det vi gjorde blev bra eller inte. Man kan alltid skaka av sig ett misslyckande och lämna det bakom sig för att gå vidare, eller så tar man tag i problemet och reflekterar och försöker lära av det som hände (Alsterdal 2014, s.54). I konflikten mellan Jack och Liam hade jag mycket erfarenhet och kunskap om hur jag skulle agera i deras konflikt med att först ta dem till en lugnare plats och sedan en lugn stund till att lugna ner sig innan minimedlingen startade. Medan telefonsamtalet med mamman hade varit bra om jag haft en lugn stund innan jag ringde upp mamman och hunnit reflektera över vad och hur jag skulle berättat om vad hennes som varit med om på rasten.

I fem steg från nybörjare till expert beskriver Hubert L. Dreyfus och Stuart E Dreyfus hur vägen kan se ut, från att vara nybörjare till att kunna utvecklas till en expert inom sitt område. Det vill säga hur man utvecklas i sitt arbete och kan ta vara på sina olika färdigheter. När vi ställs inför utmaningar lär vi oss gradvis med stigande erfarenhet att hantera dessa utmaningar bättre och bättre. Enligt Dreyfus & Dreyfus finns det fem olika processteg från nybörjare till expert. Utifrån stegen som Dreyfus och Dreyfus skriver om så måste färdigheterna övas kontinuerligt för att inte falla i glömska. Vissa färdigheter fastnar i ryggmärgen och finns alltid kvar som till exempel att cykla medan andra färdigheter kontinuerligt behöver arbetas med. ”En person kan vara expert på en fråga om vissa typer av problem inom sitt särskilda färdighetsområde, men samtidigt mindre skicklig på andra områden” (Dreyfus & Dreyfus 2017, s .309). Här kan jag uppleva att jag pendlar i min egen process med händelsen med Jacks mamma. Varför ringde hon vidare till ledning och annan fritidspersonal? Var det för att skydda sig själv och sin son? Ibland känns det som att jag är nybörjare och ibland en expert i mitt arbete med människor. Nybörjare för att jag kände mig överkörd av mamman som inte litade på mig och expert för att jag vet att jag agerat rätt utifrån de förutsättningar jag hade.

Molander menar att man kan ha fel eller göra fel även om man själv är övertygad om det man tror på eller gör är korrekt. Man måste kunna handla mot tidigare generationers erfarenheter och mot givna regler. ”Alltså: det man tror sig vara rätt kan visa sig vara fel och att *handlingen* tillåter ingen osäkerhet, annars är den ingen kunskap” (Molander 1996, s. 17).

Linn Forssén (2016, s. 113) menar att i en utvecklingsprocess ingår det att bli osäker och betvivla på sig själv men att man alltid agerar utifrån det man tror är rätt. Jag handlade utifrån vad jag trodde var rätt och utgick från en övertygelse om att jag hade den praktiska kunskap som krävdes för att lösa konflikten mellan Jack och Liam. Trots att jag anser att jag handlade rätt blev ändå inte samtalet med mamman så som jag önskade. Jag har reflekterat kring om jag borde ha gjort på ett annat sätt även fast det inte skulle kännas rätt.

”Det är betydelsefullt att vi värdesätter vår kunskap, om vad som är gott eller ont, värdefullt eller icke önskvärt. Värden är, säger Aristoteles, att ”ett mål som är något gott kan eftersträvas i handling” (Thomassen 2015, s.23).

En bro mellan hem och skola

Ett av fritidshemmets undervisningsuppdrag är att ”främja allsidiga kontakter och utveckla goda kamratrelationer samt känna tillhörighet och trygghet i gruppen (Lgr 11, 2017, s. 24). Fritidspersonalen har en stor fördel gentemot klasslärarna i och med att vi möter vårdnadshavarna när de lämnar och hämtar sitt barn på skolan (i alla fall de yngre åldrarna). Här skapas ett bra tillfälle att informera och föra en dialog med föräldrarna hur deras barn har haft det under dagen och att det blir en bra överlämning. Redan när Jack började på förskoleverksamheten för två år sedan skapade jag en relation till Jacks mamma för att kunna ha en bra dialog med henne. Vi var flera personer i personalgruppen som tidigt upplevde Jacks mamma som lite speciell. Hon är speciell på så sätt att hon har ett otroligt stort kontrollbehov och vill att skolan ska agera som hon vill, hon är lömsk och man vet inte riktigt vad man har henne. Jag försökte alltid prata lite med henne då hon hämtade Jack. Tyvärr var det inte så många tillfällen då Jack redan då hade en relativt omfattande frånvaro. Jag fick vid

dessas tillfällen ändå en känsla av att hon litade på mig som fritidslärare, och upplevde att vi gemensamt lyckades bygga förtroende och tillit till varandra.

Skolverket skriver att bli bemött med respekt, att bli bekräftad och lyssnad på är viktigt såväl för vårdnadshavare som för personal (Skolverket, 2014). Läraren ansvarar för att fortlöpande informera hemmet om elevens skolsituation och trivsel, samt genom samarbete med elevernas vårdnadshavare främja elevers personliga utveckling både som individ och medborgare (Lgr 11, 2017, s. 16). En fritidspersonal är till stor del ansiktet utåt på en skola och det är till dem vårdnadshavarna ofta vänder sig i första hand. Vi kan möta både glada, arga, missnöjda och oroliga vårdnadshavare som deras första kontakt på skolan. Ett av våra viktigaste uppdrag som jag ser det är att visa intresse för både eleverna och vårdnadshavarna för då får man en helhetsbild av barnet, och hur familjebilden ser ut. Vårdnadshavarna får även ett bra tillfälle att få en bättre insyn i verksamheten kring sitt barns skola och fritidshem. Ett bra samarbete kännetecknas av personalens positiva förväntningar på vårdnadshavarna (Skolverket, 2014).

Förebygga konflikter

Ett viktigt uppdrag som fritidsläraryrket har är arbeta med förebyggande av konflikter och att ta hand om rast verksamheten på en skola. Pihlgren skriver i sin bok *Fritidshemmet* att sammanhanget rast och utelek ofta leder till konflikter och att det är här som utanförskap och mobbing kan förekomma (Pihlgren 2011, s.177). Genom lek tränar vi eleverna i tillexempel samarbete, turtagning, regler, problemlösningar, kommunikation och hur man är en bra kompis som tar ansvar för sina handlingar. Fritidspersonalen kan genom styrda formella raster fånga upp elevernas intressen och förebygga och minska att konflikter sker. Syftet att i ett förebyggande arbete arbeta med värdegrunden som är elevernas tänkande, språkliga förmåga och deras självbild samt även kunna visa respekt för sina kamrater klara av att lösa och hantera konflikter som uppstår. En konflikt är ofta grunden till ett missförstånd, hur någon uttrycker sig eller att man har olika uppfattningar.

Precis i slutet av raster då alla elever börjar bli trötta i leken eller spelet sker ofta konflikter speciellt på fotbollsplanen. I vår yrkesroll som fritidslärare kommer vi alltid möta barn som

hamnar i konflikter och fritidspersonal behöver finnas och våga avleda innan en konflikt uppstår genom att bryta aktiviteten, föreslå en annan aktivitet eller be eleverna om hjälp med något istället för att bara säga åt dem att "lugna ner sig" (Pihlgren 2011, s.177). Vuxna behöver hjälpa eleverna i diskussioner på ett positivt och respektfullt sätt (Skolverket, 2014). Fritidspersonalen har en viktig roll när det gäller arbetet med att förebygga konflikter. Min roll på rasterna är att antingen ansvara för någon rastaktivitet eller som jag gjorde fånga upp elever som behöver aktiveras och tillsammans med eleverna utveckla en lek vilket i vårt fall blev basketbollsspelet. Har man kul kommer alltid fler elever och vill vara med. Det är ett enkelt sätt att fånga upp elever som kanske inte annars visste vad det skulle göra på rasten. Jag vill vara nära eleverna för att förebygga konflikter. Precis som Pihlgren poängterade så anser jag att konflikter uppstår vid missförstånd. Därför vill jag vara närvarande och fånga upp eleverna innan det blir en konflikt. Annat på skolan som är förebyggande är skolans ordningsregler och klassregler. Det skapar trygghet för eleverna. På min skola tränar vi på gröna tankar och röda tankar, gröna tankar är positiva och snälla kommentarer till varandra och de lyfter vi upp och pratar om dagligen medan de röda tankarna är negativa tankar och de håller man för sig själv. De får man tänka och tycka men inte säga högt. Alla skolor arbetar olika med förebyggande arbete. Pihlgren (2011) menar för att minska att konflikter inträffar behöver miljö som elever vistas i att vara genomtänkt, så att den fria leken också får en bra möjlighet till ett eget skapande och utforskande. Den informella lärandemiljön får barnen att växa och utvecklas. Det är viktigt att det finns vuxna runtomkring men som också ibland backar undan och bara är lyhörda för att barnen ska kunna utforska sin egen fantasi och kreativitet (Pihlgren 2011, s.177). I min yrkesroll är jag än närvarande pedagog men det innebär inte att jag är 1 meter från barnen hela tiden utan jag ger dem utrymme till den fria leken där de utforskar och utvecklar leken på egen hand.

En utbildad fritidslärares kompetens består av arbete med grupprelationer, barns sociala utveckling och lärande genom praktiska och konkreta sammanhang (Hansen 1999).

Tyvärr sker det dagligen konflikter i skolan som eleverna behöver hjälp med att reda ut.

Slutdiskussion

Jag startade denna essä med att vara helt inställd på att skriva om barns lekar på fritidshemmet som en empirisk uppsats. Sedan hände denna konflikt tidigt på höstterminen som gjorde att jag var tvungen att skriva av mig innan jag kunde släppa händelsen för att kunna gå vidare. Det blev en helomvändning och istället hamnade jag på ämnet konflikter och konflikthantering. Ett ämne som alltid är aktuellt i skolans värld då det dagligen sker konflikter som elever behöver hjälp med att reda ut.

Utifrån konflikten som skedde på skolgården mellan Jack och Liam kan jag i efterhand se att jag gör tolkningar som baseras på tidigare erfarenheter, till exempel när jag gissar vad och på vilket sätt Jack kommer att berätta om händelsen för sin vårdnadshavare. Förståelsen och tidigare erfarenheter av såväl elever som vårdnadshavare kan vara en fördel vid exempelvis kommunikation, men det kan också medföra en risk för till exempel att man gör för snabba tolkningar eller går i försvar i olika situationer.

Min reflektion efter den uppkomna situationen med samtalet till Jacks mamma hade jag kunnat hantera det på ett annat sätt, tex genom att ha informerat henne på ett annat sätt än genom telefonsamtal. Jag tar med mig att jag ska vara uppmärksam på vad tidigare situationer och erfarenheter kan föra med sig vid bedömning av framtida händelser. Det är viktigt att hela tiden arbeta med att vara objektiv och göra en bedömning utifrån varje situation. Det svåra är att ha en balans mellan att å ena sidan utnyttja tidigare erfarenhet, kunskap och förståelse som kan hjälpa till att göra rätt bedömning och å andra sidan förstå att samma tidigare erfarenhet, kunskap och förståelse kan leda till att jag hamnar i en tanke fälla som gör att jag riskerar att göra för snabba och felaktiga bedömningar. Bara av att vara medveten om detta gör att risken för felbedömningar och subjektiviteten förhoppningsvis minskar. En annan aspekt var svårigheterna med tidspress. Detta kan vara svårt att hantera, då informationen bör ges skyndsamt, samtidigt som andra uppgifter behöver prioriteras. Det kan eventuellt vara viktigt att ta upp detta dilemma i mitt arbetslag och med ansvarig chef, för att diskutera kring hur vi ska hantera liknande situationer framöver. Ska man till exempel prioritera att den individ som

har mest kunskap om händelsen ska kontakta vårdnadshavare och ge information om händelsen? Eller kan en sådan uppgift delegeras till annan person som får informera vårdnadshavare och samtidigt ge information om att vårdnadshavare är välkommen att kontakta den pedagog som var närvarande för mer information, alternativt att be aktuell pedagog att återkomma till vårdnadshavaren vid ett senare tillfälle om den vill ha mer detaljerad information. Kanske behöver arbetsgruppen också diskutera tillsammans kring olika scenarion/situationer för att ta fram tydliga exempel på vilka situationer som kräver omedelbar kontakt med vårdnadshavare, och andra situationer där informationen kan vänta. Detta så att varje pedagog ska känna sig trygg i hantering av liknande situationer.

I alla mina yrkesår inom skola och fritidshem har jag medlat i konflikter på flera olika sätt. Och med denna essä har jag haft tid att gå djupare in på reflektionen i samband med en konflikt. Jag har själv haft tid till att tänka över mer hur, vad och när saker händer i en konflikt. Konflikter kommer alltid att finnas både i arbetslivet och privat, för så länge skilda meningar, olika åsikter, förhoppningar och önskemål finns i världen kommer konflikter alltid att uppstå. Det kommer alltid finnas de som tycker annorlunda än en själv och då gäller det att ändå kunna hantera konflikten på ett bra sätt. Att först ta reda på vad som ligger bakom konflikten för att sedan kunna hjälpa till att förstå. Jag är säker på att jag kommer möta fler situationer som den ovan beskrivna konfliktsituationen i framtiden. Och med min reflektion i min berättelse kan jag då förhoppningsvis vara tillmötesgående på ett professionellt sätt utifrån vad som förväntas av mig i min yrkesroll som lärare i fritidshem.

Min utbildning är snart slut och jag är färdigutbildad fritidshemslärare. Jag har funderat mycket på hur min roll som lärare kommer att bli. Blir det verkligen så stor förändring eller får man endast fler arbetsuppgifter och kommer jag få arbeta och ta vara på min kompetens jag besitter. Jag har alltid varit praktisk lagd när det gäller arbete och skrivandet har jag alltid låtit någon annan kollega ta hand om. Så med det i mitt bagage är jag stolt över mig själv att jag studerat tre år på högskola. Jag upplever att jag känner mig säkrare och ännu mer redo att bemöta elever och vårdnadshavare på ett positivt sätt även i framtiden.

Samarbete med och förtroende i relation till vårdnadshavarna tar tid att bygga upp. Det är ett viktigt arbete som man utför samtidigt som man finns kring eleverna. Vi som pedagoger ska vara förebilder både för elever och vårdnadshavare och vi behöver finnas tillgängliga och vara engagerade hela tiden. Har man fått såväl elevers som vårdnadshavare förtroende har man kommit långt. När utbildning, kunskap och erfarenhet kopplas ihop, blir det den absolut bästa kombinationen. Visar man förtroende och tillit till eleverna så skapar man en bra och trygg miljö för dem.

Jag känner en stor tacksamhet när jag möter gamla elever och vårdnadshavare som kommer fram och tackar mig för att jag fanns där omkring dem när de gick i skolan. Det blir jag väldigt glad för och det tycker jag är den bästa belöningen man kan få.

Avslutningsvis vill jag ta upp varför det är så viktigt för mig att arbeta med människor som jag gjort i så många år. Det är alla de där speciella mötena och minnesbilderna man skapar med och av barnens glädje och energi som alltid bara finns där. Deras härliga humor och kommentarer som ibland bara kommer utan att de egentligen förstår vad de säger. Att få hjälpa och vägleda barn i rätt riktning gällande vilken väg de ska ta i livet - det är det som är jag och det är det jag vill fortsätta med.

Käll- och litteraturförteckning

- Alsterdal, L. (2014). Essäskrivande som utforskning. I: Burman, A (red). I: *Konst och lärande. Essäer om estetiska lärprocesser*. Stockholm: Södertörns högskola, ss. 47 – 74.
- Dahlkwist, M. (2002). *Social kompetens – en utvecklingsguide*. Uppsala: Kunskapsföretaget.
- Dreyfus, Hubert L. & Dreyfus, Stuart E. (2017) Fem steg från nybörjare till expert. I: Hjertström Lappalainen, Jonna (red.) *Klassiska texter om praktisk kunskap*. Huddinge: Södertörns högskola, s. 303–354.
- Forssén, Linn (2016) Varför tvivlar jag? Om att vara barnskötare och bli förskollärare. I: Alsterdal, Lotte & Pröckl, Maria (red), *Inifrån och utifrån: Om praktisk kunskap i förskolan*. Huddinge: Södertörn Studies in Practical Knowledge.
- Gustavsson, B. 2002 *Kunskapsfilosofi*. Stockholm: Fält & Hässler. ISBN 91-46 17 648-9
- Hakvoort, I (2015) Skolans uppdrag och konflikthantering. I: Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) (2015). *Konflikthantering i professionellt lärarkap*. 3., [uppdaterade och utökade] uppl. Malmö: Gleerup.
- Heder, Mats (2009). ”Vad är en bra polis?”. I: Bornemark, Jonna och Svenaeus, Fredrik (red.) *Vad är praktisk kunskap?* Huddinge: Södertörn Studies in Practical Knowledge.
- Hejlskov Elven, B. & Sjölund A (2019). *Hantera Utvärdera förändra med lågaffektivt bemötande och tydliggörande pedagogik*. Litauen: Natur & Kultur.
- Nilsson, Christian (2009). *Fronesis och den mänskliga tillvaron*. En läsning av Bok VI i Aristoteles Nikomachiska etik,”I: Bornemark, Jonna (red), Svenaeus, Fredrik (red): *Vad är Praktisk kunskap?* Stockholm: Södertörns högskola
- Patel, R. & Davidson, B (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: studentlitteratur AB

Pihlgren, Ann. (red) (2011). *Fritidshemmet – fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. Lund AB: Studentlitteratur.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (reviderad 2017). Stockholm: Skolverket.

Svenaesus, Fredrik (2009). ”Vad är praktisk kunskap. En inledning till ämnet och boken” I: Bornemark, Jonna (red), Svenaesus, Fredrik, (2009). *Vad är praktisk kunskap?* Stockholm: Södertörns högskola.

Thomassen, M. (2015). *Vetenskap, kunskap och praxis*. Malmö: Gleerups utbildning AB

Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber.

Elektroniska länkar

Arnö & Bidö, & Harnesk Rädda barnen (2017) *Tryggt föräldraskap Rädda barnen* Om att hantera konflikter med barn. Hämtad från: www.raddabarnen.se [2020-11-22]

Dahl, M. (2014) Fritidspedagogers handlingsrepertoar: Pedagogiskt arbete med barns olika relationer. Hämtad från: <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:755038/FULLTEXT01.pdf> [2020-11-25]

Lindqvist, P. & Nordäng, U. K., 2011. Mellan försiktighetsprinciper och kreativitetsmod - Lärarens arbete som balansakt i risk och granskningssamhället. *Nordic Studies in Education*, (03),pp.180-193.Hämtad från: <https://www-idunn.no.till.bilextern.sh.se/np/2011/03/art06> [2020-10-20]

Nationalencyklopedin. (2009). Hämtad från: <http://www.ne.se/social-kompetens> [2020-11-27]

Skolverket. (2014). *Fritidshemmets samverkar med hem och vårdnadshavare* <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-samverkan-med-hem-och-varnads-havare/fritidshemmets-samverkan-med-hem-och-varnads-havare> [2020-11-27]